

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ НАРОДНИХ ХУДОЖНІХ ПРОМИСЛІВ

О. О. Стечкевич

Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти
НАПН України, м. Львів (Україна)

Багатогранність економіки, розмаїтість організаційно-правових форм функціонування підприємств, зростання частки підприємств малого та середнього бізнесу, можливість організації індивідуальної трудової діяльності тощо змінили статус робітника і фахівця в реалізації технологічних процесів. Нині основними вимогами до професійної освіти і формування особистості випускників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) є оволодіння ними системою загальнонаукових, фахових знань, умінь і навичок на рівні суміжних галузей професійної діяльності, розвиток комунікативних здібностей, які забезпечують спільну роботу в групах із представниками інших професій, оволодіння вміннями самостійного проектування, планування, виконання і контролю за процесом та результатами праці. Процес реформування професійної освіти передбачає підготовку фахівців на основі інноваційних та інформаційних технологій навчання.

Все вище сказане значною мірою стосується професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів. Зміни в економіці, що відбуваються в даний час, інтеграційні процеси в культурі, науці, техніці, виробництві знаходять своє відображення й у підготовці різьбярів, вишивальниць, ковалів, гончарів та ін.

Питання народних художніх промислів в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів: Конституція України; Цивільний кодекс України; Господарський кодекс України; Закон України «Про народні художні промисли» від 21.06.2001 № 2547-III; Постанова Кабінету Міністрів України від

13.03.2002 № 283 «Деякі питання реалізації Закону України «Про народні художні промисли»; Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 №768 «Про затвердження програми збереження, відродження і розвитку народних та художніх промислів на період до 2010 року»; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9.09.2009 № 1110-р «Про затвердження плану заходів з розвитку ремісничої діяльності на період до 2015 року» та ін.

Сьогодні існує необхідність вирішення проблеми наступності художнього досвіду, накопиченого поколіннями народних майстрів, що безпосередньо пов'язана зі сферою професійної підготовки, важливістю оволодіння ними теоретичними знаннями і практичними навичками сучасних видів і технологій фаху, котрі вимагають використання широкого арсеналу проектних і конструкторських прийомів, а також організації естетичного предметного середовища на основі синтезу різних видів мистецтв, зокрема декоративно-ужиткового, яке має багатовікові культурно-освітні традиції.

Розглядаючи працю фахівців народних художніх промислів, слід зазначити, що творчий характер діяльності значно посилюється, коли в дію вступають соціально зумовлені моральні мотиви: почуття обов'язку, любов до професії, бажання творити добро за законами краси, прагнення до самоствердження і набуття певного соціального статусу, до визнання успіхів з боку оточуючих і громадськості, відчуття морального задоволення від результатів власної творчої праці тощо.

Кризовий стан, у якому нині знаходяться народні промисли і ремесла, робить особливо значимим вирішення проблем наступності і передачі накопиченого художньо-практичного досвіду із застосуванням ІКТ. На наш погляд, єдиним шляхом збереження і розвитку національного мистецтва є передача молоді секретів майстерності, вироблених поколіннями народних умільців. Тільки в цьому випадку можна сподіватися, що традиції народного мистецтва не загинуть, а житимуть та впливатимуть на становлення духовно-естетичного світогляду і творчий розвиток сучасної молоді людини.

Анкетування педагогічних працівників та учнів ПТНЗ Львівщини, які навчаються за спеціальностями, що відносяться до народних художніх промислів показали:

- навчальні плани та програми є застарілими, оскільки Державні стандарти з цих професій розроблялися ще у 2006 або 2008 роках (на думку педагогів їх слід оновлювати кожного року з урахування тенденцій у технологічному плані та на вимогу ринку);

- існує проблема реалізації товару (замовник бажає у короткий термін отримати якісний товар, у той час як у процесі навчання не кожен виріб є належної якості, бо учні лише навчаються цей товар виготовляти);

- основна проблема у підготовці фахівців – низька якість матеріально-технічної бази, зокрема, відсутність ручного інструменту (як правило, учні закупляють цей інструмент за власні кошти);

- у навчальному процесі програмні засоби використовуються лише епізодично і це в основному відбувається на уроках «Інформатики» або дисциплін, де використання комп'ютера є обов'язковим;

- серед програмних засобів, що використовуються у навчальному процесі зазначені: операційна системи та пакети офісних програм; в окремих випадках використовується інтегрований графічний редактор Paint;

- на уроках виробничого навчання та спецдисциплін практично не використовуються графічні редактори, системи автоматизованого проектування, які б значною мірою спростили виконання завдань (як правило усі орнаментальні та композиційні роботи виконуються олівцями на папері);

- використання мультимедійної техніки для демонстрації вірців виконання робіт, технологічних процесів тощо є обмеженим, що зумовлено низьким рівнем комп'ютеризації навчальних закладів;

- педагоги зі значним досвідом роботи мають ґрунтовні напрацювання у контексті дидактичного забезпечення, однак не мають змоги видати ці матеріали у вигляді посібників чи інструкцій до виконання робіт.

Проаналізувавши структуру та зміст професійної підготовки майбутніх фахівців народних художніх промислів (вишивальниць, ковалів, різьбярів, в'язальниць), нами визначені такі напрями використання інформаційно-комунікаційних технологій:

- електронний підручник, що пропонує учням необхідну інформацію відповідно до потреб і можливостей;
- моделююче програмне середовище, яке дозволяє учневі змоделювати той чи інший процес або ситуацію;
- інструментальні програми для виконання окремих видів діяльності, що містять системи управління базами даних, електронні таблиці та ін.;
- графічні редактори для побудови креслень, технічних рисунків, ескізів форм і орнаментів, конструювання пристроїв та пристосувань;
- мультимедійні програми, що дають можливість спостерігати явища та процеси, які важко або неможливо продемонструвати на практиці;
- керуючі програми, що використовуються для організації навчального процесу;
- діагностичні програми, призначені для вивчення рівня розвитку індивідуальних здібностей і психологічних особливостей кожного учня;
- контролюючі програми, створені для перевірки навчальних досягнень учнів.

На нашу думку, наявність належного програмного і технічного забезпечення, використання на уроках мультимедійних програм призведе до систематизації знань учнів, пробудить інтерес, розширить світогляд, надасть можливість спостерігати явища та процеси, які традиційними засобами продемонструвати складно. Використання ІКТ у професійній підготовці фахівців народних художніх промислів скоротить час на вивчення тем згідно з програмою і дозволить використати його для творчої діяльності.